

Ποι. Καὶ πάραντας μὲ προθυμίᾳ καὶ πόθον ἀρχινίζει
καὶ τζόγια κάνει δλόχρυση, πλουμιὰ τήνε στολιζέει.
Μέσα σὲ τοῦτο τὸν καιρὸν εἰς ἄρρωστία μεγάλη
ἦπσεν ὁ Πεζόστρατος μὲ κάηλες καὶ μὲ ζάλη·
ἐμπαινοβγαῖναν οἱ γιατροὶ κι ὅλοι τὸν ἐφοβοῦντα
κ' εἰς τὸ παλάτι τοῦ ρηγὸς πολλὰ τὸν ἐλυποῦντα·
γιατὶ ἦτο συμβουλιάτορας τοῦ ἀφέντη εἰς πάσα τρόπο,
πάντα μὲ λόγια φρόνιμα ἐβούθηθα τῶν ἀνθρώπων.
Ἦ χώρα ἐκεῖ ἐμαζώνουντο κι ὅλη τὸν ἐλυπάτο·
πέμπου καὶ τοῦ Ρωτόκριτου σπουδαχτικὸ μαντάτο.
Ἦθέλησε κ' ἡ ρήγισσα νὰ πάγη μιὰν ἡμέρα
μ' ἄλλες πολλὲς τὸ παλατιοῦ καὶ μὲ τὴ θυγατέρα·
κι ἀπὸ νορὶς τ' ἀπόγυμα συντροφιαστὲς κινουσι,
στὸν ἄρρωστον ἐπήγασι πῶς βρίσκειται νὰ δοῦσι.
Εἶχε καλύτερη μερὰ κι ἀλάφρωσι παρμένη
κι ὅλοι οἱ γιατροὶ μὲ μιὰ βολὴ ἐλέγασι πῶς γιαινέι.
Τοῦ Πεζοστράτη ἡ γυνή, σάν εἶδε τὴν κερά τση
καὶ τὴν ἀφεντοπούλα τση, σὰ σκλάβια προσκυνᾷ τσι·
κι ἀπ' τὴ χαρὰ τση τὴν πολλὴ παράτρωμος κρατεῖ τη
πῶς ἦρθαν οἱ ρήγισσες στοῦ δουλευτῆ τὸ σπίτι·
δὲν ξέρει ἵντα παρτάξῃ τῆς Ἀρετῆς νὰ δώσῃ,
ποῦ νὰ τὴν πάγη γιὰ νὰ δῆ, νὰ παραξεφαντώσῃ.
Εἶχε περβόλι ὀρεχτικό μὲ δέντρη μυρισμένα,
σάν κείνον ὁμοφύτερο δὲν ἦτον ἄλλον ἕνα·
στὸ περιβόλι πάσινε, τὴ χέρα τῆς ἐκράτει
καὶ πᾶνε ἀνθούς καὶ ραίνει τῃ, ρόδα καὶ περιχᾶ τῃ·
κι ὅπου τὸν ὁμορφο δεντρὸν, ἐστέκαν κ' ἐθωροῦσα,
ὅλα τὰ μυριόρεγτο κ' ἐπαίνα ἡ Ἀρετούσα·
ἦσανε μὲ λογαριασμὸ καὶ μέτρος σοθεμένα
καὶ μὲ μεγάλῃ μαστοριά καὶ τέχνῃ φυτεμένα.
Στὴν τέλειωση τοῦ περβολιοῦ εὐρίσκετο κτισμένη
μιὰ κατοικιά μὲ μαστοριά μεγάλῃ κατωμένη.
Τοῦτῃ ἦτον τοῦ Ρωτόκριτου καὶ χώρα τὴν ἐκράτει
μὲ στόλισσες βασιλικὲς ὡσὰ ρηγὸς παλάτι·
ἐκεῖ ᾤραφε, ἐκεῖ διάβαζε, τὴ νύκτα ἐκεῖ ἐκομάτο,
ἐκεῖ τὰ πάθη μοναχὸς καὶ πόνους τοῦ ἐδηγᾶτο.

1375

1380

1385

1390

1395

1400

1405

Ἦ μάνα του εἶχε τὸ κλειδί κ' εἶχε του κι ἄμοσμένα
νὰ μὴν ἀφήσῃ ἐκεῖ νὰ μπῆ ποτὲ ἄνθρωπο κιανένα·
μὰ τότες τὸ λησιμόνησε κ' ἠθέλησε ν' ἀνοίξῃ
καὶ τοῦ σπιτιοῦ τὴν ὁμορφιά καὶ στόλιση νὰ δεῖξῃ.
Ἐμπαινοῦ μέσα καὶ θωροῦ τὴν κατοικιὰν ἐκείνη
κ' ἐλέγαν κι ὁμοφύτερη δὲν ἦτο μηδ' ἐγίνῃ·
τὸ στόλισμα, τὸ σόθεμα κι ὅ,τι ἦσαν ἐκεῖ μέσα
ὅλα τὰ μυριόρεγουντα, περῖσσα τῶς ἄρεσα·
μ' ἀπ' ὅλες πλιά τὰ ρέγετο τοῦτα ὅλα ἡ Ἀρετούσα,
παρηγοριά κι ἀλάφρωσι τὰ μέλη τση ἐγροικοῦσα,
καὶ μέσα ποῦ τὰ ξόμπλιαζε κι ὅπου τὰ συχνοθώρει,
μιὰ πορτοπούλα ἀπόχωστην ἐξάνοιζεν ἡ κόρη,
κ' ἕνα κλειδὸν ἐκρέμουντο μ' ἕνα χρυσὸ βαστάγι
ἐκεῖ κοντὰ στὴν ἀνοίξῃ τση πόρτας, στὸ νὰ πλάγι.
Τοῦτῃ ἦτο τοῦ Ρωτόκριτου ἡ ἀκριβοκάμερά του
ποῦ ἔμπαινε μόνιος μοναχὸς κ' ἦγραφε τὰ κουφά του·
σκριτήριο εἶχε ὀλάργυρο, καδέγλα χρουσοωμένη,
καλαμαρβήκη πλουμιστὴ καὶ μαργαριταρένη·
αὐτὰ ὅσα μὲς στὴν κάμερα μόνου καὶ τὰ χαρτιά του,
ποῦ ᾤγραφε κ' ἐσυγυράφιζε τὰ παραδάγματά του.
Ἦ Ἀρετούσα τὸ κλειδί πᾶνε ζιμιὸ κι ἀνοίγει·
σ' κείνο τὸν τόπον ἦκαμε πολλὰ ὁμορφο κυνήγι·
ἐμπῆκε μέσα μοναχὴ καὶ τοῦ ἄρμαριου σιμώνει,
τὴν πρώτην ἀνοίξῃ θωρεῖ, πιτήδεια ἀνασηκῶνει
κ' ἦλαχεν εἰς τὴ χέρα τῆς, πρώτο χαρτί ποῦ πιάσε,
πράμα ποῦ τὴν ἐξάλισε κι ὅλο τὸ νοῦ τση ἔχασε·
ὅ,τι τραγοῦδια καθ' ἀργὰ ἦκουγε τοῦ ἐρωτάρη
ὅλα γραμμένα τὰ βρηκεν ὡς ἦνοιξε τ' ἀρμάρι.
Σπουδαχτικὰ τὰ διάβασε καὶ πάλι ἐκεῖ τ' ἀφήνει,
βγαίνει ὄξω, δείχνει πῶς πονεῖ κι ἀποκοιμᾶ στὴν κλίνη·
ἐξήτηξε νὰ κοιμηθῇ λίγο τὴν ὥρα κείνη,
γιὰ νὰ περάσῃ ὁ πόνος τῆς μὴν πᾶ νὰ τῆς πληθύνῃ.
Ἦ ὅλες ἀπ' ὄξω τσι βγαλε καὶ τὴ φροσύνη μόνου
μέσα ἔθελε γιὰ συντροφιά, νὰ τση βουρηθᾶ στὸν πόνο.
Δείχνει τση κ' ἐμαντάλωσε κι ἀπόκεις τήνε κρᾶζει,
λέγει τῆς πῶς οὐδὲ κακὸ οὐδὲ πόνους τὴν πειράζει,

1410

1415

1420

1425

1430

1435

1440

μ' ἄς τσ' ἀκλουθᾶ και θέλει δει πράμα που δέν τ' ὀλπίζει
και με θεμέλιο σήμερον ♣ πόθος της ἀρχίζει:

ΑΡΕ. «Ἀκλούθα, νένα, σιγανά και μίλειε ἀγάλια-ἀγάλια
και σήμερο ἐπακούστηκα στά τόσα παρακάλια».

ΠΟΙ. Παίρνει τηνε και τὸ ζιμιὸ στὴν κάμεραν ἐμπαινου,
ὅπου ᾿σα ἐκείνα τὰ χαρτιά τὸυ νιὸυ τὸυ δοξεμένου
και πιάνει και διαβάζει τα κ' ἐγροίκα τα ἡ Φροσύνη
και σαϊτιά εἰς τὴν καρδιά τσῆ ῥθε τὴν ὠρα κείνη:
μέσα τση λέγει ὁ λογισμὸς: «Τὴν κόρη ὄσα προδῶσα
εὐρίσκοντα πολλά μακρὰ μὰ δὰ κοντὰ ἐσιμῶσα».

ΑΡΕ. Ἡ Ἄρετῆ ὡς ἐδιάβασε τοῦ πόθου τὰ γραμμένα,
μίλει με τσ' ἀναστεναμούς: «Ἰντα μοῦ λέγεις, νένα;
Ἐκείνον ὁπου ἐγύρευγα κι οὐδ' ἤρτισκα ποτὲ μοῦ
ἀφνιδια κι ἀνεπόλπιστα σήμερον ἤλαχέ μοῦ
και τὰ τραγοῦδια κ' οἱ σκοποὶ και τῆς ἀντρεϊᾶς ἡ χάρη
εἰν' ἐκείνου ὁπου μέλλεται γυναικα νὰ με πάρη.

Οἱ λογισμοὶ ἐλαφρόνασι κ' ἤπαψε ἡ παιδαμῆ μου,
ὁπου μοῦ φαίνοντο ὡς ἐδὰ πὼς ζωντανῆ δέν ἦμου».

Ἡ νένα τότες κλαίγοντας λέγει σὴν Ἄρετούσα:
ΦΡΟ. «Ἰντὰ ναι τοῦτα τ' ἄφαντα τ' ἀφτιά μου που σ' ἀκοῦσα;
Γιατὶ ἤρες γράμμα και χαρτιά και λόγια τῆς ἀγάτης
ζιμιὸ σ' ἐπῆρεν ἡ χαρὰ και τόσα ἐπατρατράτης;

Συμπάθιο πρῶτα σοῦ ζητῶ, κερά και θυγατέρα,
ὡσάν ἀφορμαρὰ μίλεις ἐτούτη τὴν ἡμέρα.

Ἰντα μεγάλον ἦτονε ἀν ἠρες εἰς τ' ἀρμάρι
τραγοῦδια κι ὁ Ρωτόκριτος κατέχει και ριμάρει;
Γῆ και ποθὲς τὰ γροίκησε κι αὐτὸς ὡσάν κ' ἐσένα
κι ἀρέσασί του κ' ἐκείνου κ' ἔχει τα ἐπὰ γραμμένα
κι ὡσάν τὰ ρέχτηκες κ' ἐσύ, τὰ ρέχτηκε κ' ἐτούτος·
μὰ ἀνάθεμα τὸ διάφορο, τῶν τραγοιδιῶν τὸ πλοῦτος!

Και πόσοι κακορίζικοι, πόσοι φτωχοὶ ψωριάροι
τοῦ τραγοιδιοῦ ἔχου μάθηση και τοῦ σκοποῦ ἔχου χάρη;
Λογιάξεις κι ὁ Ρωτόκριτος τὰ καμεν ὀγιὰ σένα;
Ἵσὰ θωρᾶ, πλιὸ δὲ γροικᾶς λογαριασμὸ κανένα.
Και πότες ὁ Ρωτόκριτος ἤρθε νὰ δῆ τὸ ρῆγα;
Μόνον ἀργὰ και πάρωρα και νὰ σταθῆ και λίγα.

Και πότε ἐστράφη νὰ σέ δῆ και νὰ σ' ἀναντρανίστη
γῆ πότες ἀποκότησε λόγο νὰ σοῦ μιλήση;

Ἵνας, παιδί μου, ὁπ' ἀγαπᾶ ὀλημερνὶς συχιάζει
και νὰ θωρῆ ταχιά κι ἀργὰ τὴν κόρη δὲ σκολλάζει·
κ' ἐτούτος μέρες και καιροὺς εἶναι που δέν ἐφάνη:

ἄλλες δουλειεὶς γυρεύγει αὐτὸς, κερά μου, κι ἄλλα κάνει.
Βάλε ἐκεῖ που ἴβρες τὰ χαρτιά κι αὐτὸ τὸ ξένο πρᾶμα·
μὴ θές νὰ δειξῆς κάμωμα ὁπ' ἄλλες δέν ἐκάμα».

ΠΟΙ. Ἡ Ἄρετούσα δὲ μίλει, μὰ ἐγύρευγε στ' ἀρμάρι,
γιὰ νὰ ῥρη κι ἄλλο τίβητοι τσ' ἀγάτης, νὰ τὸ πάρη
κ' εἰς τ' ἀρμαριὸυ τὴν ἀνοιξη τὴ δευτέρην εὐρίσκει
πράμ' ἀκριβὸ που τσῆ ἴψεν ὁ Ἵρωτας κανίσκι:

σγουραφιστῆ ἠύρηκεν ἐκεῖ κ' εἶδε τὴ στόρησῆ τση,
πράμὰ ἴονε που ἐπλήθονε πολλὰ τὴν παιδαμῆ τση.
Ἵhton ἐκείνη ἡ σγουραφιά με μαστοριά μεγάλη,
ὁπου δέν ἐξεχώριζες τὴ μιὰν ἀπὸ τὴν ἄλλη;

με τόση πιδεξότητα τὴν εἶχε καμωμένη,
ὁπου ἴδια σα τὴ ζωντανῆν ἦτο ἡ σγουραφισμένη·
ἐφάνειτό σου και γελά κ' ἤθελε νὰ μιλήση
κ' ἡ τέχνη σ' ἔτοιο κάμωμα ἐνίκησε τὴ φύση.

Κιανεὶς δέν τὴν ἐκάτεχε τὴ σγουραφίαν ἐκείνη,
γιατὶ ἀπὸ τοῦ Ρωτόκριτου τὰ ἴδια χέρια ἐγίνη·
κι οὐδὲ στὸν τόπο που ἴονε ἀνθρωπος δέν ἐμπῆκε
στὴν ἀνοιξη ἡ σγουραφιά ἦτονε καμωμένη,

κι ὡς τὸ ἴπασε στὴ χέρα τῆς, ζιμιὸ τὸ ζετυλίσει
κ' ἐφάνιστῆ τση κ' ἤστραψε ἡ Ἄνατολῆ κ' ἡ Δύση
και μὲς στά μάτια τσῆ ἴδακε φωτιά κι ἀστροπελέκι
κι ὡσὰ βουβῆ κι ὡσάν τυφλῆ κι ὡσάν τὸ λίθο στέκει.

Ἵτσι καμπόσο καρτερεῖ κ' ἀπόκει ἀναντρανίζει,
τὴν πρόσονῆ τση σπλαχνικά στὴ νένα τση γυρίζει.
ΑΡΕ. Λέγει τση: «Νένα, ἴντ' ἄλλο πλιὸ σημάδι θὲ νὰ δοῦμε;
Σφαλιτὰ ἐπρωπάτου και τυφλά, μὰ ἐδὰ κατέχω που ἴμαι·
τὰ κρύβοντα ἐφανάτηκανε, τὰ γύρευα εὐρεθῆκα·
κ' εἰς παῖδα μεγαλύτερη κ' εἰς ἐγνοια νιὰν ἐμπῆκα·
τὸ πρᾶμα ἐββαιώθηκς, καλὸ θεμέλιον ἔχω,
ἐκείνος ὁπου μ' ἀγαπᾶ, ποῖὸς εἶναι τὸ κατέχω.

1480

1485

1490

1495

1500

1505

1510

1515